

САНА ОЛОХ

Чурапчы улуунун хаһыата

12+

ХАҤЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Сонуннар

Төлөйдөр быйылгы былааннара дьоһун

Быйырыккы сылга Төлөй нэһилиэгэ производственной, экономической кэрэтуураларын улууска бастаабыта. Онон быйылгы сылы Төлөй үлэһит дьонно – сэргэтэ санаалара көтөбүлүн көрсүтүр. Нэһилиэгэр “Чып олох уонна сюрт сылын” биилэрэн, дьоһун былааннары ыһыан өссө көхтөөхтүк түмэн эрлэр.

Быйылгы сылга Республикабыт Ил Дархана Егор Афанасьевич Борисов тьа сирин сайлыгыгар бөлүмтөнү күүрдүрүп соруудастан исэс муннахтары өлөрбүтэ. Ол курдук республикага нэһилиэгэрэ сайдырылыбыт куратордари кытта көрсүбүүгүр республика Ага баһылыга кураторство үлэһитр чочу эһиттөөс улахан ыйбыта. Тьа сирин дьонугар – сэргэтир кураторлар чую тахсан республика үрүтүн үлэ – хамнас хаамыгытын сарыттыларын, иһаа бусууһуна сүбэтэн – аманан көмөлөһүлөрүн туһунан эмис эһиттэ.

Төлөй нэһилиэгэр Правительствотан кураторлан РИК хампааньа генералнай дьирэктэрин солбууһаачы И.Н. Аммосов иһамыта, Иннокентий Николаевич ити общественнай үлэһитр олус элбэтиһэстэхтик, ис дууһатынан ыһан

үлэһитр аһыттарга холбоур булар. Сылыта нэһилиэгэни кытта көрсөн элбэхтэ муннахтан, нэһилиэк иһаа сайлыгытын торумнуурга сүбэттэ, дьону тьа хаһаайлыгыбытынан дьаныарлаахтык дьарактаныла туһаайан кэли.

Саха үүммүт сылга төлөйдөр быйырыккы дьоһун. Онон нэһилиэк баһылыга И.Н.Аммосов дьонун – сэргэтэн оромунанан сыһас буолбут кулуун дьэтигэр тохору муннах,тохсунньу 28 күнүгэр муннах тэрийтэ. Муннаха төлөйдөр Правительствотан куратордара И.Н.Аммосов кыттылыа ыһан, республикага ыһыла турар үлэни сийлиһи сьарытты, Ил Дархан уонна Правительство кэнниги уураактарын, улахан муннахтарына туһунан билиһиннэрдэ уонна нэһилиэк иһаа былааннарын дьүлөһүнүгэ сүбэттэ, үлэ хаамыгыгар эһиттэри өлөрлө. Бастатан турар, түрүт дьарактыгы ыччатарга утумнанан, тьа сирин туһунан турар санага сайдыгыгар иһэстэн тауаста. Нэһилиэк дьонун иһиттэ сылыт, ыһах сүөһү аһааһын элбэтигэ, үгү ыһаан кэмэйин улаатыннырыта соруктар турдулар. Салгыт уулуссарын тункарыга, олорор дьонго блягостройство кырыһыттар, итиги ситимигэр холбонуга туһулаахтык былаан иһэстэлиһнэ. Туһуулар болтуурастарын таарыһан, туһула турар уһууһан дьэтиги бүтэригэ күүһүтүмөр туһунан эһиттэ сүбэтэри холбо-

отулар. Улуу Кыайылы 70 сылынан, Литература уонна Олонхо иһаабынан ыһытылар бары дьаһалларга Төлөй нэһилиэгэ көхтөөхтүк кыттар былааннара эһиттэ, юккэ соруктар ыһылыһылар. “Муһаа дьа аһах” дьон бьарыһах тьа сирин өлөрү сайдыгыларгар наадыһаарын ыһытан иһэстэн таһардылар. Дьон бу бьарыһаага сэргитр эһит, уһууһан хайыһы-үйэ ити хайыһаага эһэспериментальнай бьарыһах сурууһан үлэһит эһитин билиһиннэрдилэр. Эһиттэргэ дьон итиги ситимэ дьэтигэр кьирбьиттэ улаханник мастаныһар, үгү сыһагыгар государствотан олус көмүүстэ хайыһан тэрэлиһитин эмис ыһылар. Сүөһү эһит ыһыһы улуус таһыттан тэрийгэ эһит кьиртэ. Нэһилиэк тас көстүүтүн тункарыга сэргэ соруктарына ыһыры өлөрдулар. Көрсүүгү бүтүүгэ И.Н.Аммосов Саха

Республиканын Спорка министрлигитин аһытан “Саха Республиканын спорка бьэригэ” бөлүмтөх бьэриги Е.Е. Адамкова туһууһан, муннах үөрүүтөх быһыла – майгыта түмүктэти.

Бу муннаха дьон кыттыла олус үрүтэ аһынара. Түмүү баарын, дьон санага сайлыга туһаайлыгытын үгэ бьэтиһит. Онон быйылгы сылга төлөйдөр ситимиг кьирбьитэри өссө сайынара, үлэни – хамнаһы өссө таһарылаахтык тэрийгиттэ эрбьит.

АЗАХАРОВ

Елизавета Петрова.

Дьокуускайлааһы колледж салаатата Чурапчы управлениета, “Айылыт” иһин сана таһаһыта, бу эһитин таһаһыта эһит өлөрүгө өрүүтүн үгү көмө, ойбод, тьрөх бууларын аһыла, маһана бьэтиһит. Кулуура сылын түмүктүү үөрүүтөх тэрэһиттэ “Чурапчы улууһа (оройуона)” МТ баһылытын экономикага солбууһаачы И.К.Маһеен, СР Кулуурага уонна дьуобуннай сайлыга министирин солбууһаачы Н.А.Макаров, “Арктика” автономнай тэрэһит сүрүнүүр специалиһа

уригы дьууһуу үөһиттэ. ССРС уонна СР кулуураһын туйгуна А.Д.Аммосов, СР кулуураһын туйгуна И.Н.Аммосова, РСФСР бочуоттаах кинематография И.И.Бурнев, ССРС кулуураһын туйгуна, РСФСР кулуураһын үгүлэһ үлэһит М.А.Герасимова, ССРС кулуураһын туйгуна В.Н.Дьячковаһа, СР кулуураһын туйгуна Чурапчы улууһугар „ХХ-е үйө чулуу иһиттэ“ бьаһа хаһаайыта Е.Е.Дьячковаһа, үлэ бьэригэ М.И.Ефремова, Саха АССР кулуураһын үгүлэһ үлэһит, ССРС уонна СР кулуураһыан

тахсан эрлэ туһуулар. Бьэригиттэ тахсыларын бу эһит үлэһит хамсыла сыһыар кьирбьит Валентина, Айаал Новгородовтар бьаһыһнарыһыларын кулуура үлэһитэрин вальса доһууһулапта. Чурапчыттан сана күүһү-уоһу ыһан эһиттэ кьир куйаһыгар сүлэ буолан тахсыһыт бьир доһуулаахтыг Анастасия Готовцева ыһаан ырыһынан эһиттэри сьиттэн, кьиртэти бьэригэ. Дьоро кьир бьир күүтүтөх, доһууулаах түгэһин бу сыһан садалаан кулуура үлэһитэри ортокьуртар аһахтар “Чолбоһ”

үлэһи нуруодуннай аһаамбыһан салайаачыта В.А.Собакин, “Библиотечнай дьыла” номинацияга Сьаһаһааһы модельнай библиотэка кылаабылай библиотэкара А.В.Аммосова, “Музейнай дьыла. Кырайы үгэһит” номинацияга А.Н.Соколыһов аһытан Чурапчылааһы иһин баһыла музейин сьитимигэ Л.М.Григорьена, “Айар-техническай үлэ. Сьагэ-завкооператор” номинацияга Сьаһаһааһы иһин оператор Н.К.Трофимов, “Оһо иһаһытын осуолата” номинацияга А.Г.Косельская аһытан Дьиринтэри оһо иһаһытын осуолатын хоросаһыта кыһаһын преподьаватэ Е.В.Старостина, “Методическай үлэ” номинацияга кулуура управлениетин информьаһы уонна методическай үлэһи отделин методьа М.И.Федорова, “Айар бьарыһах” номинацияга “Айылыт” КК “Музыкальнай ринг” бьарыһага кыһаһылааһынан аһаһыһар, бьиримийтэри туһууһууһулар. “Чолбоһ” бьиримийтэ чулууларын эһиттэ ырыһыта Сергей Сорокин эһиттэти.

Дьоро кьир бьэриг чьаһыгар үүммүт 2015 сылы Россия Президетэ В.В.Путин Литература сыһанан бьиттэригитин туһунан Ыһаага аһууһына уонна улууһааһы кулуура управлениетин начальнига Н.В.Максимовичан СР нуруодун маастара Василий Понов аһахтыр үрүт көмүс бьэригэ улууһааһы иһин библиотечнай ситим үлэһиттэригэр туһууһууһуна. Сьитимигэстэхтик салайаачыт Кулуура сылын үөрүүтөх тэрэһитин бу эһит эһиттэ үлэһиттэргэ дьоһу аһаһыт, үлэһи түстүү ырыһыларын түмүктэтигэр.

Оксана ЖИРКОВА.

КУЛУУРА СЫЛЫН ТҮМҮКТҮҮР ДЬОРО ТҮГЭН

Аһыт сыл Россияга Кулуура сыһанан бьиттэригитин, доһу бүтүүһүн үрүтүн бу эһиттэ кьирбьиттэ үлэһи сайдыһыһар, үлэһиттэ сьитимигэ Соторуһааһыта “Айылыт” Кулуура уонна дьуобуннай сайлыгыт кьирбьиттэ Кулуура сылын түмүктүү үөрүүтөх тэрэһити бьаһан ааста. Бу дьаһан Дьокуускайлааһы Кулуура уонна искусство кьирбьиттэ режиссерскай салаһыан 4-с курсун устууһуна Елизавета Петрова дипломнай үлэһит баһылыгынан сьаһаһаһа. Лиэа Чурапчы иһин бьэригитин ыччата, маһа С.А.Новгородов аһытан орто осуоланы бьэригиттэ. Оһо эһиттэти сьыһа-хотуу, кулуура эһиттэри сьыһаһа, бьиттэ сьуһи көрүүһүтэригэ кыһа кьирбьиттэ улахан харгыһа сьуһи кьирбьиттэ. Үгэһиттэ кьирбьиттэ элбэх тэрэһиттэргэ кыттылаһы ыһаа, олүтэһ “Дьикити саас” ювьиттэ, “Саас” сьыһаһа эһиттэригэ оһууһууһа уһууһуна. Чурапчы улууһун кулуурага управлениета сыһыта эһит дьоһу практикага ыһытар, маһа устууһууһунар дипломнай үлэһити туруоран бараллар, көччөх буолан көтөһүр.

А.Т.Аммосова, республикаһааһы үгэһиттэ-ресурсынай иһин дьирэктэри М.М.Донской, иһин солбууһаачыта Д.Д.Попов, Кулуура уонна искусство колледжыан дьирэктэри З.Н.Инокентий, преподавателэ О.П.Сурькова, Саха нуруодуннай суруйаачыта С.А.Попов – Сьмен Тумат, “Хотуу сьуһе” телерадио-хампааньа салайаачыта Т.А.Готовцева, аһаас кьирбьиттэ улуус кулуурага салаһыан салаһа сьыһыһыт М.Р.Сьаһаһаһа, Т.Л.Тарасов, А.Н.Аммосова-Парфенова, К.К.Колесов, Чурапчы нэһилиэгитин баһылыга С.А.Саргылаев уонна иһит эһит улууһтар кулуурага управлениеттэригэ бьэригиттэригэ кыттылаһы ыһылар. Дьоро кьирбьити ыһаһыһаһар үс төгүлөһөн саһытан үлэһиттэргэ тэрэһити саһытан-саһа тьыһы ыһан иһиттэргэ көмө буолуулар. Ол курдук, Алексей Ноев, Владимир Дьяков, Анна Пинигина, Иван Бушкова, Юрий Толстоухов, Мария Федорова, Элеонора Турьонкова оһо күүрүн, ис-иһиттэригэ эһиттэ кьирбьиттэригэ-саһаһыһар. Ыһаһаһылар дьордунноһу ыһырыһыларын кулуура бьэригиттэригэ сьаһаһа тахсыһыта

Кулуура бьэригиттэригэ.

туйгуна Н.М.Заболова, ССРС кулуураһын туйгуна М.П.Иустинова, үлэ бьэригиттэ М.И.Карпузова, СР кулуураһын туйгуна И.Ф.Кобельяков, РСФСР бочуоттаах кинематография П.В.Коронин, үлэ бьэригиттэ К.Е.Макарова, ССРС уонна СР кулуураһыан туйгуна М.Ф.Месникова, СР кулуураһын туйгуна Е.М.Петрова, СР кулуураһын үгүлэһ үлэһит, ССРС кулуураһын туйгуна В.Д.Пинигина, үлэ бьэригиттэ М.И.Сьаһаһаһа, СР кулуураһын туйгуна М.П.Толстоухова сьаһаһа

бьиримийтэ хаһаайыттарын аһаһаһыт буолла. Барыта 9 номинацияга үстүү кьирбьиттэ кьирбьит, дьон кыһаһылаахтары бьиттэригэ дьоһунуһууһулар. Ол курдук, “Кулуураһы-сыһыһаһар тэрэһиттэ салайаачыта” номинацияга кыһаһылааһынан Чурапчылааһы “Айылаан” СК дьирэктэригэ П.Е.Гулиев аһаһаһа, “Уус-уран салайаачыт” номинацияга А.А.Сьыһаһаһа аһаһаһа Сьаһаһаһа Сьыһаһаһаһа иһин уус-уран салайаачыта Е.С.Макаров, “Норуот айыһыһаһа” номинацияга Чурапчылааһы “Дьэригиттэ”

Тэрилтэ түбүгэ

ИЛИН ЭНЭРДЭЭБИ ТЕХНИЧЕСКЭЙ ОСКУОЛА

Улуус кинигэр илин энэрдээби техническэй оскуола үлэнир. Бу тэрилтэни ДОСААФ (Доброvolное общество содейstviya armii, aviatsii i flioty Rossiya) Саха сирингэр регионaльнaй отделеhиетa эбии профессиональнaй үөрөхтөрүннi биэрин бaйылыгынан үлэстэр.

Тэрилтэ салайааччыта Иван Алексеевич Максимов кылары көрсөн хайдах үлэниилэрин ыйыталастым, багаларын көрдүбүт. Үөрөхтэрин икки хайыкханаан ыйтыллар. Ол курдук, ДОСААФ хайыкханаан Россия Армиятыгар сулуусталыы баранналары МТ-ЛБ (многоцелевой танк-легкий бронетранспортер) үлэстэрэ, ыларга үөрөтүлэр. Бу байылынай сакаас баһылыгынан көрүлэр. Курсаннар бу техникнио тутулуң, араас усулубууларга ыйтылына, суол быраабыларын баһылыллар. Итиннi таһылан интeриeтeкcкoй иттиини, байыас буоларга болэмтинини бараллар. Үөрөх төлөбүрө суох, уолуттаах преподавателлэр үлэнилэр. Армияда тийиэхтэрини бу үөрөхтөрү олус туһалаах буолар. Болэмтeкx тийибиң буоланнар армия олоһун-дьаһадын ыйырыллыыттар, сулуусталарыгар тута киирбиптинен бараллар, бастың техникчилэргэ тиксэлэр. Сулуусталаан кэлбиптэр Иван Алексеевичка аһын-милэти иккөн махтаналлар эбит. Бастың курсаннары тырахтарыыс „В“ категориянын ыларга эбии үөрөтүлэр. Бастаы болоохко үөрөппит 15 уол сулуусталаан кэлбиптэр, иккeк болох— 13 уол сулуусталыы сылылар, үһүс болох— 7 уол күһүлүгү хомуурга ыйырыллыан барыттар. Уус-Алданга, Майаа, Тааттада филиаллардаахтар. Барыта 9 улууска база тэриниптэр үлэстэлэр.

Байылынай сакааһынан үлэнир буоланнар, кинигэр разнарадыларыгар тураллар. Техникологон, араас тренажерларын ханчылыллар. Багаларын сыһыата хангытат, тункари иһэлтэр эбит. Хотуора, компьютернай ыйылас, тренажерлар кылаастара бааллар. 4 техникнио киирэр 9x14 м тарыхтаахтар. Билэтин итинкe үөрөтэргэ аһын автобус, массыына, тыраахтар тураллар.

Ылары үөрөтэргэ аһын олобуллубут автобром баар. Курсаннар үөрөтөр кeм-юригэр олоһор 10 миeстeлeкx тeслeни-шыллаллар. Эми ДОСААФ хайыкханаан оскуола үөрэтиичилэригэр теоретическэй куруһуоктары—моделирование, савант ыйтылына, мотоцикору ыйтыллар. Куруһуока тутуулар теоретическэй средстеларынан, үөрөтөр пособиеларынан ханчылыллар, металлическэй комe-опоролор.

Төлөбүрүтөх үөрөхкө араас категорияларга массыына быраабын ыларга аһын куурустары үлэстэлэр, сибдeи-от-тeлиeтeкx биeрeтeр.

Техническэй оскуола илин энэргэ

И.А. Максимов.

МТ-ЛБ үөрэтилэр.

Компьютернай кылаас.

бийиги улуустутугар баара лeкциeтyтyгaр-срeдeбиңтeр туһалаах, таһыластаах. Ыларга барбаака үөрөннi сибдeи-от-тeлиeтeкx ыйылылар. Билэтин куурустарга ыйылы биeрeтeрeтeн үөрөтөвөз иккeтeлeтeр. Бу оскуолага

кeлeн армияда барарга болэмтeкx бусуула, транспортнай средстелары ыйтылыта, суол быраабылаларын билиитэ үөрөтөтө!

Алексей СЛЕПЦОВ.

Сага сагаланын

ЭДЭР ЫЧЧАТ ТҮМСЭР

Тохсунньу 27 күнүгэр рeдaкциeны бaт дeлeгaтeр бeрт үгүө көрсүһүү буолан аһста. Ол курдук, Мүгүдүй кeбиeлeтeр сaтaрeы тeрилтeн, үлeтeн-хaмeсaн эрeр “Сaрыйа” түмeүү уoлaтгaтa кeлeннeр ирe-хeрe кeлeтeтeр, сaнaа үлeтeнишaлeтeр.

Түмeүү бeрeссeдeтeлeтeн Рaдислaв Фeлиппoвич Кaтaкoв aнaммыт. Бeрeссeдeтeлeтe сoлбyкaннытa – Е.Е. Aрeмeвa, тyгyу үлeтeн сeкeциaлиcтaрa – С.Г. Кoрeкин, Дь.С. Мaкaрoв, Д.Е. Зaхaрoв, cпeрт yoннa кyлтyрa тeрeбeлeтeрeн сeкeциaлиcтaрa – Я.Ф. Тeлeтoкxoв, М.И. Ивaнoв, кeлeтeчeй – П.П. Якoвлeв, дeлeгaтeр – И.П. Чинфy yoннa мeдaлbpaт – Нь.И. Тaрaбyкoв.

Уoлaтгaт бeрт хoлкyтyк yoннa eмeйдиeк бeлeтeрeн үлeтeрeн тyбyннaн кeлeтeтeр. Түмeүү чинeтeрeнeт oрto сaгa 22-36 дьeри эбиң. Тyрyрyмyг сyрyн сaлaтaрa-сoрyктaрa: 1) Нeйилeтeннeрeт oбщecтвeннaй үлeтeн кeлeтeтeнe; 2) Aрьытaлaһыны утaры oкcyбyу; 3) Тyлaһытaх oкcyлoргo кeмeк; 4) Кьaнaтaлaхтaргa мyстaрaн-мaстaрeн тeйиң, бyлyс ыpхaстaһыны yoдa. oтeтeр.

Иттикeтeн тeйиeтeк иттиeр сaхa бeлeтeннaн тyтaн, oтeтeн түмeсeр сaнaлaхтaр эбиң.

Түмeкe мaннык түмeүүeр эдeр ыччaт oтyттeн нeйилeтeр aаһы кeхтeкxтyк тeрилтeригeр бaйырыллар. **CO кoрр.**

Алмазэргиэнбанк: нет повода для беспокойства

В последнее время, вокруг АКБ «Алмазэргиэнбанк» ОАО, активно муссируются слухи о закрытии и отзыве банковской лицензии. При этом распространяемая информация опирается на недостоверные факты. Распространяемым недостоверным слухам способствует сложившаяся сегодня в целом экономическая ситуация в стране. На этом фоне конкурентам выгодно подорвать деловую репутацию устойчивого во всех отношениях АКБ «Алмазэргиэнбанк» ОАО.

На прошедшей неделе встрече с предпринимателями республики, Глава Республики Саха (Якутия) заверил предпринимателей, что в условиях кризиса банковской системы страны на региональном уровне будут приняты меры поддержки местных банков, в частности «Алмазэргиэнбанка», являющегося крупным кредитором малого и среднего бизнеса. (<http://www.egorbicisov.ru/news/3811-priority-nazvija.html>).

На сегодняшний день банк функционирует в полном объеме: предлагаются новые банковские продукты, принимаются вклады с высокими процентными ставками, выдаются кредиты.

Если говорить о потребительском и ипотечном кредитовании, то действующие процентные ставки являются средне-рыночными, кредиты выдаются в полном объеме. Ипотечная кредитная ставка нашего Банка одна из самых минимальных ставок, начиная от 14,5%. В дальнейшем планируем наращивание темпов и будем рады предложить клиентам Банка как уже привычные, так и новые банковские продукты.

Целостность денежных средств вкладчиков обеспечена грамотной политикой кредитного учреждения и застрахована Агентством страхования вкладов.

Уважаемые клиенты, просим Вас не обращать внимания на негативные сообщения в социальных сетях. И напомним, что вся достоверная информация о деятельности банковской системы России публикуется на сайте Центрального Банка России: <http://www.cbr.ru>, и на сайте Агентства страхования вкладов – <http://www.asv.org.ru>.

В данное время банк является одним из крупнейших банков республики.

Основным акционером банка является Правительство Республики Саха (Якутия) в лице Министрства имущества Республики Саха (Якутия), которое владеет 75% акций «Алмазэргиэнбанка».

Территориальная сеть банка состоит из 14 допустительных офисов внутри республики и 7 операционных офисов в Якутске, представительств в Москве и Санкт-Петербурге, Владивостоке и операционный офис в Хабаровске.

Олунньу 14-15 күннэригэр Чурапчыга

Кэтэһиилээх кэм кэлэр,
Үөрүүлээх күн үүнэр!
Фэн-шуй Улуу маастардара Лиллиан Ту уонна
Раймонд Ло уһуйбут үөрэнээччилэрэ – биир
дойдулаахпыт, фэн-шуй маастара, суруйааччы

СНЕЖАНА ТИХОНОВА - АЙЫЫНА “СИТИНИИ, БААЙ-ТАЛЫМ ОЛОХ КИСТЭЛЭННЭРЭ”

үтүөнү түстүүр, үчүгэйдэ үксэтэр, үгүскэ
үөрэтэр түһүлээтигэр ыңыраар.

Программа:
- Уйгуну угуйуу, баайы тардыы кистэлэннэрэ
- Ситинии сокуоннара
- Харчыны хангатыы ирдэбиллэрэ
- Үлэлиир сир, маһаһыын фэн-шуйдуу барыла, тутула, оностуута.

Алыптаах түгэни мүччү тутуман!

– “Дьүөгэлиилэр” акциянан биир билиэт сыанатыгар иккe буолан кeлиeххитин сeп. Чугас дьoннyтyн ыңырың, сакаба, сырдыкка салайың!

– Билиэти тохсунньу 31 күнүгэр диэри атыыласпыттарга 5% чeпчeтeи кeрyллeр.

– Эбии чeпчeтeиллeр:
5% – Айыына семинарыгар урут сыгдыбыттарга.

6% – биансийeлeэxтeргe, yстyдьyoннaргa, yс эбэтэр үстeн элбeк o бoлooxтoргo, семинар ыйтыллар күннэригэр төрөөбүт күннэxтeргe.

Билсэр төлөпөннэригит:
89142755773
(Светлана),
89142221787
(Гаврил).

УЙГУ КЫҺАТА

"Чурапчы" ТХПК "Сага олох" хаһыакка ыйга биридтэ тахсар анал сыһыарыпта

№ 1 (46)

2014 сыл
Тохсунньу
29 күнэ
чэпиэр
№8
(11018)

БЫЛААННАР, СОРУКТАР ЧОПЧУЛАННЫЛАР

2014 сыл түмүгүн тыа хаһаайыстыбатын үлэлэринэр улуус үрүгүнүн төрдүлүбүт былааннар тухсулар. Сүрүн үлэлэринэн үүтү, эти соҕотуокалааһын буолар. Маһыаха "Чурапчы" ТХПК ылар оруола улахан. Ааспыт сыл түмүктэрин, иһинки соруктар тустарынан кооператив бырабылыанньанын председатели Н. А. Аржаков билдирбэтэр:

— Үүтү, эти соҕотуокалааһыпта былааммытын толордубут эрэри киһи күүсү үөрэрэ, иээн туттара суох. Ол курдук, сыл бүтүһүк ыйларыгар дьэри үүтү туттарыы сорутун ситистэхкэ испинит. Былааммытын кыл-мүччү толордубут. Дьинигин кыаллыбыт, наһаа улахан былаан

буолбатах. Дьоммут-сэргэбит үүтү туттарыыга күүсү үлэлэбэтибэр. Бириннинэн бордуукусууларын туттарар сыаната наһаада, үлэлэбит ороскуоттарын саппата буолбута. Комо харчы сүһү төбөтүгэр көрдүбүтэ, үүтү маһыахта иһэригэ мөлтөбүтэ эмтэ охсубута. Сорохтор оһоһор торообут ынахтары ыбаакка ыйройдэри сыһыага ыттан кэбиһэр буолбуттара. Нэһилэннэлтэн үүтү тутууга нэһилэктэрдэри үүтү тутар луунар, сыахтар, улуус киинигэри, Мугудайдаһы собуоттар үлэлэбэтибэр. Кыһыан иээн хайысканан анал массыына сарыһанарабыт, толугун эмтэ тутабыт. Үүтү туттарбыттар харчыларын төлөһөн

иһэбит. Аһыһыма ыйдаһыны бу ыйга толукон бүтэрэхпит. Быһарыыны 6900 тонна үүтү соҕотуокалааһыахха буолаһыпта, быһыл 7100 тонна былааннаһыт. Үүт сыһыага үрүгүтэ, дьон дохуот ыларга иһэригэ улаапта. Соҕору маассабай торуох садалаһыада. Сыл бүтүүтэ күтүгэ оротунан 1800 кг тутарэбит буолаһыпта, билигин 2400 кг тийэтэ. Оссө эбиһэн иһөһө. Үүтү тутар бары тэриһэрибүт үлэлэргэ бэлэмэр. Быһыл үүт, үүтүн оһоһулар бордуукусууа хаһыаһытаһыгар улахан болдомто уурулуоһа.

Эти соҕотуокалааһын былаанын толордубут. Механизированнай буйуһунабыт көмүгэр, график быһыһылан

үлэлэргэ. Эти тутуу репламента кириһитэргэ бэлэмнэх көрсүөхтөһөһүт. Аһы сайыа ыһыһылар Олонхо ыйлаһар аһаан биз, убаһа этин тутабыт. Бэйэбит маһаһыаннарбыт, оһо аһын оһорор комбинатыт үлэлэргэ үчүгэй. Сагалыы тэриһэн маркет ыһымаһыан үлэлэһтэргэ.

Соҕорутааһыта республикабыт Ил Дархаһыгар 2015 - Урбаһан сыһыгар хайлаһ үлэлэрибэтигэр сүбө муһыах буоһа. Итиннэ "Маарыаһаан" ПО председатели Г.В. Смирнов, "Доржоник" ХЭТ начальниһын солбуйаһчы В.П. Захаров, Чакыртан ЖСПК салайаһчыта С. И. Михайлова уонна мин кыһыаһыа ыһыһыт. Тыа хаһаайыстыбатын миниспериһыбэтигэр министри солбуйаһчы А. П. Самсонов аһы-үөлү оһорор тэриһтэргэ, бааннар салайаһчыларга кыһыаһыах муһыаһар сырыһтыбыт, үүмүт сыл соруктарыы чопчулаһыбыт.

2014 сылга тыа хаһаайыстыбатын үлэлэрин көрдөрүүтэ

Ыскага	Погод. КРС на 01.01.2014г.	Погод. КРС на 01.01.2015г.	Отклонение	Погод.шые корова на 01.01.2014г.	Погод. корова на 01.01.2015г.	Отклонение	Погод.овцы на 01.01.2014г.	Погод.овцы на 01.01.2015г.	Отклонение	План закупа молока на 2014г., тонн	Выполнение на 01.01.2015г.	В %
Алгарская	881	883	2	364	355	-9	737	693	-44	282	341	121
Баксанская	1096	1106	10	454	459	5	328	342	14	352	389	110
Болотинская	868	831	-37	353	293	-60	853	991	138	274	374	62
Болуурская	1620	1580	-40	715	587	-128	1273	1045	-228	553	450	81
Архангельская	887	880	-7	413	350	-63	722	765	43	321	406	126
Калыкская	1016	1012	-4	362	362	0	869	932	63	281	301	107
Мугудайская	1233	1273	40	455	502	47	964	1072	108	355	365	103
Окуньская	1721	1516	-205	701	642	-59	1246	1369	123	523	485	93
Сопельская	1851	1451	-400	704	589	-115	830	782	-48	548	662	121
Сылаевская	2286	2071	-215	995	775	-220	1683	1628	-55	772	631	82
Талыкская	796	830	34	267	279	12	517	557	40	207	292	141
Халарская	1034	1034	0	401	405	4	390	486	96	311	422	136
Хатылловская	1094	949	-145	450	400	-50	946	1048	102	349	285	82
Хомьинская	1024	976	-48	399	370	-29	629	674	45	244	331	136
Хоптегинская	2065	1862	-203	863	716	-147	1152	1219	67	669	566	85
Чырапчская	1463	1247	-216	638	517	-121	665	740	75	494	590	119
Чурапчинская	1232	1184	-48	475	437	-38	716	766	50	367	200	54
По улуусу	21987	20462	-1495	9906	8047	-1859	14512	15137	625	6000	6946	116

"УЙГУ КЫҺАТА" ТОХТООБОТОБОР МАХТАНАБЫН

"Чурапчы" ТХПК пресекиһинэр дуоһаһынан орубуна үе аһаар сыл үлэлээн ааспыт балаһан ыйыһытан тохтоотум. Доруубуһаан туртуһунан уонна сааһыһы бэрэдэгинэн.

"Сага олох" хаһыакка үлэм сүһүһүнэн кооператив үлэтин-хамнаһын сырдаһар "Уйгу кыһата" дьон сыһыарыһыны ыйга биридигэ таһаартаран кэлбитим. Мин кэһинигээн кооператив, хаһыат саллаһтарыһыны сүбөлэһимит сурунуһыа А. М. Слепцову кытары кэһэһитин бу сыһыарыһыт салгыы таһаарыһылар. Садалаһыт, дууһаһын ууран үлэлэһит үлэм саллаһарыһытан үөрөһит, махтаһыһыт.

Барыта 42 нүөмэри оһорбутум. Оһио биһр маһаһыаһа. Билиһни күһгэ салайаһчылар, специалиһтар хаһыакка саһаһарын, көрүүһэрин мээһэ суруйбаһ буолан хаһыһылар. Оһон тэттик соһуһартан садалан бары ыһтатыйаһы бүтүүһүнү күрүгэ бэйөм суруйарым. Оһорго кооператив күһнээһи, ыйдаһы, сыһыаһы үлэтэ-хамнаһа сииһини сырдаһыһан иһэр. Түмүгэр дьон-сэргэ тэриһтэ үлэтин туһунан

билиһигэ-көрүүгэ кэһинэрэ, эһбэһио чаһылааһ суол.

Бу сыһыарыһы, уопсайыһан хаһыат, бэрэһтэ суолтаһа дьон захыһыһыгар, билбитигэр эрэ буолбатах. Саамай сүһнээ дьону үлэһэ көбүлүүһүгэр, түмэригэр, баһыт уопуту олоһхо киилэригэ туһалаһаһар сыһар. Холубур, 2011 сыллааһа соһуруу нэһилэктэр курааннаһыттарыһын иһтэн, Үөһө Бүлүүгээн уу харыһылаах кэһи эһбэх ыйройи аһылаһан барарга соруммуттара.

Оһуоһа "Талнарыаһыт буолуман" дьэһит курдук ыһтатыйаһы суруйбутум өйлөгүү үлэһигэр көмөлөһө буолбута. Улууһум уонна республика хаһыаттарыһар посуһуһунан ууһу ыһтарлаһа, типтиһи, дуһуһан кыра быһыһтары оһорон ууһу хаһыһан нүөлсүтүгэһэ суһа, кураһыта от аһара хойууһук үүһэр эһит дьон эһбэхтик суруйбутум. Иһини таһыһан Алаһар лэһигэ Г. Оксэһеников биһр быһыһыта эһиһэн ВЛЮ-һан (ранцевый лесной опытнический) ходоһыт аһыһыһан эһтэн сут дьыл 8 оту кэһипитин, Сыһаһ баһыһнай

Арамаһан Пермяков дьон сирэн быраһыһы алаһтарыһан күрүөлтөн, оһорон 30-ча оту, күөх маһсаһы, Улахан Күөд эһэр фермерэ Сэмэн Макаров иһон 10-һуу саһстаах иһирэ уолһытарыһан бырыһыаһыа оһордо сыһыһан, 30-ча гектар баһыһаһа бурдук ыһтаран, 75 тонна күөх маһсаһы ыһыһытарыһан сырдаһыһытум. Иһи уолһытары туһамыһы, иһиһэһитин даһыһы туһанар дьон аһыһаһа суохтарыһар эрэгэһин. Оһор тоһо көһүһү, барыһы бэрэһитэрин аһаһан ситэр ууһтук.

Оһ эрэгэри биһри эһиһиһитин, Сорохтор минигин "Мээһени" һаар хайһаһан таһсаһыһан дьон хомуруйуоһ курдук саһарыһылар. Оһ тыһан баран суруйууһуларбар кооперативы сымыйаһан хайһаһан, оһио суоһу, үлүһэһэн, сымыйаһан суруйбуһуһун биһри даһыһы булуоһхут суоһа.

Билиһин кооператив уонна "Сага олох" саллаһыта "Уйгу кыһатыһар" нэһилэктэр тыа хаһаайыстыбатыһар үлэлэриһи сырдаһыһыны садалаһыттары кэрэхсэһиттэһ. Бу сыһыарыһы салгыы таһсаһа улаһан туһалааһ уонна наадалааһ буоһуо дьон туран хаһыакка санааһыһын, үлэ уопутун, араас көрүүһэриһин суруйуһу дьон ыһыһарыһын.

Иван ПОНОМАРЕВ.

СОНУННАР

САГА МАҔАҔЫҔЫН АҔЫЛЫННА
"Чурапчы" ТХПК Дьокуюскайга "Алаас аһа" дьон сага маһаһыһы аһта. Лэһиһи аһыһан болуоссаһтан чуһас. Маркет ыһымаһыһан үлэлэһэр. Чурапчы үүтүн, эттэн оһоһуһуһу буордуукусууһын стоһиһаһыт олоһтоһоторо хамаһаһык ыһыһар.

СЕМИНАР ЫҔЫЛЫҔАҔА
Оһуһуу 6 күһүгэр улуус киһиһыгар Урбаһан сыһын аһыһыта аһаһылааһ даһаһан ыһыһылаһа. Програмаһа тыа хаһаайыстыбатыһын үлэлэриһи дьарыһтанар тэриһтэһэр, баһыһнай, чаһыһнай хаһаайыстыһаһар салайаһчыларыһар, үлэһитэриһэр аһаһан пенсияһа, нолуоктарга, о. д. а. уларыһыһыларга семинар буоһуоһа. Кэһиһи аһыһыһыһы кыһыһыны ыһыт.

САЙААКАЛАР КИРИДЭГЭР
Улуоска тыа хаһаайыстыбатыһын сайыһанарыһыта агроһаһастэриһан үлэлэһиһигэ улаһан болуомто ууруһлар. Бу хайыһыһы сайыһанарар бадалааһ 14 нэһилэктэн сайаһаһа киһирдэ. Иһиһэһитэн улуустааһы экономикаһы эһиһтэ хамыһыһыһа быһыһыт сыһа үлэһи садалаһчыһылары быһаарыһаһаһ.

УОПУТ АҔАСТАҔА БАРЫАХТАРА
Быйыл сирги кытары үлэ күөһө ыһыһыһылаһа былааннаһар. Бу күһүгэһэ улуус делегацията уопут аһастаһа Намта барыһа. Оһуһуу ыйга Уус-Аллаһ Тандатыһар тийэһи Социалиһтиһкаһы Үлэ Геройа М. Н. Готовцев үүтү маһыһыта уопутун билдэһиһтэһэр.

